

EXPUNERE DE MOTIVE

Prezenta inițiativă legislativă are în vedere completarea Legii nr.8/2006, în sensul extinderii și la o altă categorie socio-profesională a dreptului pe care această lege îl reglementează.

Legea nr.8/2006, modificată prin Legea nr.4/2007, se referă la protecția socială a creatorilor de vârstă a III-a din domeniul literar-artistic, reglementând dreptul la o indemnizație lunară de 50% din pensia cuvenită – sau, după caz, aflată în plată – pentru pensionarii scriitori, artiști plastici, compozitori, cineaști și arhitecți.

Această indemnizație se acordă pentru acei pensionari ai sistemului public de pensii care:

- A. sunt membri ai uniunilor de creatori legal constituite și recunoscute ca persoane juridice de utilitate publică;
- B. nu primesc indemnizația prevăzută de Legea nr.118/2002, referitoare la instituirea indemnizației de merit pentru unele personalități ale vieții științifice și culturale.

După cum se observă, prima condiție limitează aplicarea legii **doar la pensionarii care sunt membri ai unei uniuni de creație**. În acest fel, Legea nr.8/2006 creează, prin omisiune, o discriminare nejustificată, neincluzând, printre potențialii săi beneficiari, pensionarii unei foarte importante categorii de creatori, dar care nu sunt organizați în vreo asemenea uniune – și anume ziaristii pensionari.

Prin Legea nr.8/2006 legiuitorul a avut în vedere doar pensionarii arondați unor uniuni de creație – și anume: scriitori, oameni de teatru, artiști plastici, compozitori și muzicologi, cineaști și arhitecți –, dar motivația, pe fond, a legii este perfect aplicabilă și ziaristilor pensionari.

De altfel, însăși expunerea de motive care a stat la baza Legii nr.8/2006 este valabilă, *tale quale*, și în cazul ziaristilor pensionari, întrucât aceștia – ca și categoriile de creatori vizate de lege:

- reprezintă o profesie de importanță socială;
- și pensionarii din presă au o situație materială precară, întrucât majoritatea lor a trebuit să se retragă din viața activă și să intre la pensie înainte de termen, sub presiunea schimbărilor radicale din domeniul presei (reorientarea editorială, întinerirea redacțiilor, cartelarea trusturilor de presă etc. etc.);
- similar cu celelalte domenii de creație, și în presă este dominant sistemul de retribuție prin cesiunea drepturilor de autor. Acest sistem, care este foarte fluctuant în ceea ce privește siguranța veniturilor, poate asigura câștiguri decente pentru ziaristii care, în mod constant, muncesc și publică mult, dar sumele respective oricum nu intră în calculul pensiei, astfel încât baza de calcul a acesteia este substanțial diminuată. Prin aceasta se explică, între altele, situația materială precară a tuturor pensionarilor ce provin din asemenea domenii de creație.

Caracteristicile de mai sus, care au fost invocate în motivația Legii nr.8/2006, cu trimitere la alte domenii de creație, se observă că sunt pe deplin aplicabile și presei.

De aceea, similitudinile între categoriile socio-profesionale ale creatorilor în diferite domenii – plastică, teatru, film, muzică, literatură, publicistică – îndreptătesc un tratament egal, nediscriminatoriu, al tuturor pensionarilor din aceste domenii, inclusiv al celor din presă.

Discriminarea pe care o introduce Legea nr.8/2006 este generată de o condiționare de formă – respectiv, apartenența beneficiarilor la o uniune de creație declarată ca fiind de utilitate publică.

Prezenta inițiativă legislativă are în vedere faptul că, în mod obiectiv, ziaristii, în general (desigur, și cei pensionari) – deși, cum am arătat, sunt îndreptățiți, pe fond, să beneficieze de lege –, totuși, nu pot îndeplini condiția apartenenței la vreo uniune din următoarele motive:

- 1) *Uniunile de creație, la care trimite Legea nr.8/2006, datează de peste 50 de ani (Uniunea Artiștilor Plastici – din 1950, Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor – din 1950, Uniunea Scriitorilor – din 1949) și ele s-au perpetuat, organizatoric, și după 1989, fiind vorba, deci, de o anumită continuitate formală.*

Or, acest lucru n-a putut fi posibil și în situația presei.

În cazul ziaristilor, înainte de 1989 exista, de asemenea, doar o singură asociație – și anume Uniunea Ziaristilor din România. Din motive ce nu merită detaliate, UZR s-a pulverizat, pur și simplu, în primele zile ale anului 1990, astfel încât, în prezent, nu există „o moștenitoare” unică – precum e situația celorlalte uniuni de creație – la care să fie posibilă arondarea tuturor ziaristilor.

- 2) *Este imposibil ca presa să fie structurată într-o singură uniune, care să aibă reprezentare exclusivă la nivel național – cum este cazul celorlalte uniuni de creație.*

În domeniul presei există, mai cunoscut, Clubul Român de Presă, dar acesta reunește **instituții** de presă, reprezentate prin persoane fizice anume mandatate – deci este o uniune de persoane juridice, nu fizice.

În mod mai mult sau mai puțin reprezentativ, mai funcționează și alte uniuni de creație publicistică, precum sunt Uniunea Ziaristilor Profesioniști din România, Asociația Ziaristilor din România, Asociația Presei Române, Societatea Ziaristilor din România etc. etc. Practic, în perioada actuală, sunt înregistrate peste 80 de uniuni și asociații profesionale de presă.

Prin urmare, este posibil ca ziaristii pensionari să aparțină, mai mult simbolic, la una sau alta dintre aceste organizații, dar faptul nu trebuie să aibă relevanță ori să reprezinte o condiționare pentru legiferarea, și în cazul lor, a indemnizației în cauză.

- 3) *Statutul unei uniuni sau asociații de a fi de „utilitate publică” se acordă prin hotărâre de Guvern. Or, din motive deontologice, absolut niciuna dintre uniunile sau asociațiile jurnaliștilor n-a solicitat guvernelor de până acum, potrivit legii, statutul de organizații de utilitate publică.*

Asociațiile de presă au presentimentul – justificat sau nu – că solicitarea și, mai ales, obținerea de la Guvern a unui asemenea statut de „utilitate publică” ar fi de natură să vulnerabilizeze independența jurnaliștilor care compun respectiva asociație sau uniune.

Pe de altă parte, **activitatea efectivă în presă este, în sine, una de utilitate publică** – astfel încât ar fi superfluă condiția ca ziaristul pensionar să mai aparțină și de o uniune cu acest statut!

Presă însăși, în integralitatea sa, este o activitate de utilitate publică – și nu e nevoie de uniuni cu acest statut pentru a mai dovedi ceea ce este, de altfel, un truism.

În acest fel, motivăm că respectiva condiție din Legea nr.8/2006 poate să nu fie eliminatorie în cazul jurnaliștilor pensionari.

Coroborând toate elementele de mai sus, propunem completarea Legii nr.8/2006 cu ***inclusiunea, printre beneficiarii indemnizației, și a pensionarilor care provin din presă și care au desfășurat o activitate profesională specifică de minimum 20 de ani – stagiul de cotizare – în acest domeniu.***

Întrucât în presă lucrează oameni cu profesii dintre cele mai diferite, comune și altor domenii (economiști, ingineri, electroniști, specialiști IT, dar și șoferi, curiere, paznici etc. etc.), legea urmează să-și conserve specificitatea adresându-se **doar acelor pensionari** care probează că au o vechime de minimum 20 de ani – stagiul de cotizare – în funcții de **specialitate** ale presei – și nu în presă, în general.

Avem în vedere și faptul că o activitate efectivă de 20 de ani în presă determină o uzură biologică mult mai mare decât în cazul oricăreia dintre profesiile liberale la care se referă Legea nr.8/2006.

Nomenclatorul funcțiilor și profesiilor specifice presei – exercitate de posibili beneficiari ai legii – urmează să fie stabilit prin ordin comun al Ministerului Culturii și Cultelor și Ministerului Muncii, Solidarității Sociale și Familiei.

În privința efortului bugetar pentru acordarea indemnizației în discuție, se estimează că, în forma actuală, legea ar avea cca 2.700 beneficiari – scriitori, oameni de teatru, artiști plastici, compozitori și muzicologi, cineaști și arhitecți. După eventuala adoptare a prezentei inițiative, numărul beneficiarilor ar putea crește cu maximum 10-12%, din ziarisții care au mai „apucat” vârsta de pensie.

Față de cele prezentate, a fost elaborat proiectul de Lege alăturat, pe care îl supunem Parlamentului spre adoptare.

Inițiatori:

Deputat Dumitru Avram

Deputat Viorel Hrebenciuc

Deputat Nicolae Popa

Deputat Octavian Știreanu

Deputat Ioan Timiș

